

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2019-02-22 Nr. TP-2
Vilnius

Posėdis įvyko 2019 m. vasario 12 d. 13 val.
Posėdžio pirmininkė Dalia Urbanavičienė.
Posėdžio sekretorė Audronė Daraškevičienė.

Dalyvavo: Etninės kultūros globos tarybos (toliau – Taryba) pirmininkė Dalia Urbanavičienė, Tarybos nariai – Nijolė Balčiūnienė, Sandra Daugirdienė, Vilma Griškevičienė, Virginijus Jocys, Petras Kalnius, Zita Mackevičienė, Rasa Paukštytė-Šaknienė, Lina Petrošienė, Violeta Reipaitė, Emilija Sakadolskienė, Dalia Senvaitytė, Juozas Šorys, Rima Vasaitienė, Daiva Vyčnienė, Rūta Žarskienė.

Kvorumas yra.

DARBOTVARKĖ:

1. Dėl Tarybos posėdžio kovo 5 d. Kultūros ministerijoje dalyvaujant kultūros ministrai darbotvarkės parengimo;
2. Dėl Tarybos 2018 m. veiklos ataskaitos;
3. Dėl knygoje „Įsivaizduoti Lietuvą“ paskleistos dezinformacijos apie etnokultūrinį sąjūdį sovietmečiu;
4. Dėl Tarybos rekomendacijų siekiant tradicijų išsaugojimo Kaziuko mugėje;
5. Dėl Tarybos organizuojamo renginio „A.R. Niemio 150-mečio minėjimas ir St. Skrodenio monografijos „Profesorius A.R. Niemi ir Lietuva“ pristatymas“ organizavimo 2019-03-06;
6. Kiti klausimai.

D. Urbanavičienė pasiūlė į darbotvarkę įtraukti klausimus: dėl institucijų ir organizacijų, deleguojančių atstovus į regionines etninės kultūros globos tarybas, sąrašų; dėl Etninės kultūros tęstinumo ir kaitos tyrimų programos 2019 metų konkurso pratęsimo; dėl Lietuvos mokinių etninės kultūros olimpiados III etapo datos. Darbotvarkės pakeitimams pritarta bendru sutarimu.

1. SVARSTYTA. Tarybos posėdžio Kultūros ministerijoje kovo 5 d. darbotvarkė.

D. Urbanavičienė pristatė Kultūros ministerijos pateiktą siūlymą – kvietimą organizuoti bendrą EKGK ir kultūros ministro Mindaugo Kvietkausko bei kitų ministerijos atstovų posėdį. Ji pasiūlė į numatomo posėdžio darbotvarkę įtraukti šiuos klausimus: 1. Dėl etninės kultūros plėtros valstybinės programos rengimo; 2. Dėl etninės kultūros integravimo į Lietuvos kultūros politikos dokumentus (siūlymas įtraukti EKGK atstovus į Kultūros pagrindų įstatymo ir „Kultūra 2030“ strategijos rengimo grupes); 3. Dėl etninės kultūros patariamiosios ekspertinės tarybos (komisijos) Kultūros ministerijoje.

E. Sakadolskienė pasiūlė atkreipti dėmesį ir į dabartiniu metu galiojančias Lietuvos kultūros politikos kaitos gaires.

V. Griškevičienė pastebėjo, kad reikėtų atkreipti dėmesį į tai, jog pirmiausia turėjo būti parengtas Kultūros pagrindų įstatymas, po to strategija, o tada programa. Jos nuomone, dabartinėje situacijoje reikėtų susirūpinti ir dėl išitraukimo į Nacionalinės kultūros programos rengimo darbo grupes.

D. Urbanavičienė iškėlė klausimą, ar trečiu punktu posėdyje svarbiau aptarti klausimą dėl etninės kultūros finansavimo per Lietuvos kultūros tarybą, ar dėl etninės kultūros patariamąsios ekspertinės komisijos Kultūros ministerijoje.

V. Griškevičienės nuomone, etninės kultūros atstovavimo Kultūros ministerijoje problema galima aptarti kalbant antruoju klausimu. Ji išreiškė nuomonę, kad reikėtų atkreipti ministro dėmesį į tai, kad savivaldybės nėra įpareigosotos ir nėra skatinamos etninei kultūrai skirti dėmesio. Todėl savivaldybėse dėmesio etninei kultūrai skiriama vis mažiau. Jos nuomone, reikėtų siūlyti, kad etninė kultūra, kaip pamatinis dalykas, kaip kultūros vertybė, turėtų tapti valstybės deleguota funkcija savivaldybėse. Tai būtų siūlymas keisti Vietos savivaldos įstatymą.

D. Urbanavičienė pritarė V. Griškevičienės siūlymui ir pridūrė, kad kalbant su Kultūros ministru antru klausimu galima aptarti ir etninės kultūros patariamąsios ekspertinės komisijos Kultūros ministerijoje klausimą.

V. Griškevičienės nuomone, prie antro klausimo galima prijungti ir etninės kultūros finansavimo per LKT klausimą.

R. Žarskienė iškėlė siūlymą susitikime su Kultūros ministru iškelti mokslo institucijose esančių nematerialaus kultūros paveldo archyvų statuso pripažinimo ir finansavimo klausimą. Ji pastebėjo, kad M. Kvietkauskui šis klausimas yra puikiai pažįstamas. R. Žarskienė iškėlė mintį, kad taupant susitikimo laiką galima parengti visų rūpimų temų memorandumą.

D. Urbanavičienė priminė, kad aktualu pakalbėti ir apie etninės kultūros specialisto etato grąžinimą į Kultūros ministeriją. Ji pakvietė visus dalyvauti kovo 5 d. EKGK posėdyje ministerijoje.

NUTARTA:

1. Siūlymus dėl bendro EKGK ir Kultūros ministerijos atstovų posėdžio darbotvarkės parengti pagal išsakytas pastabas.

2. Juos galutinai suderinti elektroniniu paštu.

2. SVARSTYTA. Tarybos 2018 m. veiklos ataskaita.

D. Urbanavičienė pristatė ataskaitos projektą.

V. Griškevičienė pastebėjo, kad regioninėms taryboms ataskaitos rengimo darbą palengvintų aiškiau nustatyti bendrieji kriterijai. Nes šiuo metu regioninių tarybų nariai vieni pateikia įstaigų darbo rezultatus, kiti renginius, treči savo tiesioginio darbo veiklas, o pačios sistemos kaip ir nėra, kad būtų galima palyginti situaciją regionų.

D. Urbanavičienė pasiūlė ataskaitos išvadose pateikti siūlymus: 1. Valstybinei Etninės kultūros plėtros 2019-2027 m. programai suteikti deramą statusą, skirti jos įgyvendinimui tikslinį finansavimą. 2. Atsižvelgiant į mažėjančią LMT skiriamą paramą etnologiniams tyrimams ir siekiant įgyvendinti Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymo nuostatas, daugiau valstybinės paramos skirti Etninės kultūros tęstinumo ir kaitos tyrimų programai, kurią koordinuoja EKGK. 3. Siekiant įgyvendinti etninės kultūros valstybinę globą etnografiniuose regionuose, skatinti EKGK regioninių tarybų veiklą.

V. Griškevičienė pasiūlė akcentuoti tai, kad etninė kultūra negali būti finansuojama konkurso principu, t.y. tik sėkmės atveju.

D. Urbanavičienė pasiūlė EKGt finansinėje ataskaitoje atskirti dvi programas, pagal kurias EKGt gauna finansavimą: 1) Etninės kultūros valstybinės globos programą; 2) Etninės kultūros tęstinumo ir kaitos tyrimų programą.

NUTARTA:

1. Pritarti preliminariam ataskaitos projektui;
2. Pateikti ataskaitą EKGt vertinimui el. paštu iki vasario 22 d.
3. Pritarti finansinės EKGt ataskaitos formos patobulinimui.
4. Parengti bendruosius kriterijus regioninių tarybų ataskaitoms.

3. SVARSTYTA. Knygoje „Įsivaizduoti Lietuvą“ paskleista dezinformacija apie etnokultūrinį sąjūdį sovietmečiu.

P. Kalnius pasakė, kad niekas nėra skaitęs aptariamų knygų ir paklausė D. Urbanavičienės, kokie tos knygų teiginiai yra kvestionuojami.

D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį, kad knygos „Įsivaizduoti Lietuvą“ istoriko Arūno Streikaus parašytame skyrelyje „Tautinio komunizmo“ mirazai“ etninė kultūra ir tautiškumas menkinami. Ji atkreipė dėmesį, kad knygą išleido Lietuvos kultūros institutas, prie išleidimo prisidėjo Valstybės pažinimo centras (Prezidentūros padalinys) – institucijos, atliekančios nacionalinio kultūros politikos formuotojo vaidmenį. Knygai bus skirtas didelis dėmesys „Knygų mugėje“, ji bus dalinama mokykloms ir bibliotekoms. D. Urbanavičienė pasiūlė Tarybai reaguoti į šioje knygoje dėstomas mintis. Juolab, kad jos iš esmės prieštarauja EKGt surengtos konferencijos „Etnokultūrinio sąjūdžio ištakos, raida ir reikšmė“ rezoliucijai. Ji iškelė mintį paprašyti žodžio knygos pristatyme „Knygų mugėje“, pavišinti konferencijos „Etnokultūrinio sąjūdžio ištakos, raida ir reikšmė“ rezoliuciją ir paprašyti knygą platinti su papildomu prof. dr. A. Ramonaitės tekstu.

D. Senvaitytė išsakė, kad jai nesusidaro įspūdis, jog knygoje A. Streikaus etninę kultūrą vaizduotų tendencingai. Kituose jo darbuose sovietmečio situacija vaizduojama išsamiai ir tiksliai.

R.Žarskienė išreiškė nuomonę, kad aptariamame A. Streikaus straipsnyje kalbama ne apie etninę kultūrą.

D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį, kad A. Streikaus tekste vartojama etnokultūros sąvoka.

D. Vyčiniene pastebėjo, kad autorius supainiojo du skirtingus žanrus – autentišką folklorą su jo atmainom. Jos nuomone, EKGt neturėtų būti cenzūros institucija, kuri kišasi į autorių tekstus. Ji pasiūlė paprašyti A. Ramonaitės viešai išreikšti nuomonę apie šią knygą. Taip pat ji atkreipė dėmesį, kad itin trūksta diskusijos, kurioje būtų išgrynintos tokios sąvokos kaip „folkloras“, „etninė kultūra“ ir t.t. Jos pastebėjimu, daugybė žmonių nepastebi skirtumo tarp autentiško folkloro ir jo atmainų.

N.Balčiūnienė išsakė pastabą, kad ši knyga įžeidžia tūkstančius žmonių, kurie dalyvavo etnokultūriniame sąjūdyje. Ji pastebėjo, kad jie šoko, dainavo, gyveno daugiabučiuose, bet priešingai negu teigiama knygoje - nebuvo patenkinti „išsipildžiusiu „tautinio komunizmo“ pažadu“. Jie buvo persekiojami ir jiems yra skaudu, kad dabar jaunajai kartai yra pateikiamas iškreiptas vaizdas.

R.Žarskienė pasiūlė surengti viešą diskusiją su autoriais.

P. Kalnius kalbėjo, kad knygos aptarimas knygų mugėje nėra pats geriausias variantas, nes iš viso pristatymui ir diskusijai skiriama apie 40 minučių laiko, o diskutuojant moksliškai, o ne

agitacine maniera, reikėtų bent poros valandų. Todėl siūlė pritarti R. Žarskienės keltai idėjai knygą aptarti moksliniame seminare Lietuvių tautosakos ir literatūros seminare.

R. Šaknienė pastebėjo, kad diskusijos yra gerai, bet didesnę svorį turėtų publikuotos mintys.

V. Griškevičienė atkreipė dėmesį, kad rengiant diskusiją, seminarą ar apskritą stalą, iš anksto būtina pasirūpinti stipria viešųjų ryšių akcija – kreiptis į televiziją, radiją ir t.t.

NUTARTA:

1. D. Urbanavičienei ir N. Balčiūnienei dalyvauti ir išreikšti savo poziciją knygos „Išsivaizduoti Lietuvą“ pristatyme „Knygų mugėje“;

2. Pakviesti prof. dr. Ainę Ramonaitę įvertinti knygą jos tyrimų kontekste ir parašyti recenziją;

3. Organizuoti seminarą-apskritą stalą dėl sovietmečiu vykusio etnokultūrinio judėjimo vertinimo;

4. Kelti klausimą, kodėl konferencijos „Etnokultūrinio sąjūdžio ištakos, raida ir reikšmė“ rezoliucija nesusilaukė jokios Lietuvos Respublikos Seimo reakcijos.

4. SVARSTYTA. Tarybos rekomendacijos siekiant tradicijų išsaugojimo Kaziuko mugėje.

D. Urbanavičienė priminė EKG T siūlymus dalį Kaziuko mugės sertifikuoti kaip tradicinę mugę ir ją organizuoti pagal atitinkamus reikalavimus. Ji atkreipė dėmesį, kad į šiuos siūlymus nebuvo atsižvelgta.

S. Daugirdienė informavo, kad šių metų Kaziuko mugės organizatoriai yra susipažinę su EKG T siūlymais ir stengiasi į juos atsižvelgti. Jos žiniomis, bus daromi vartai, žymintys įėjimą į tradicinių amatininkų zoną. Vilniaus etninės kultūros centrui pavesta organizuoti kultūrinę programą keliose scenose – jose skambės autentiškas folkloras.

D. Urbanavičienė pasiūlė atidžiai stebėti šių metų Kaziuko mugę. Jos nuomone, verta pagalvoti apie išsamų mugės tyrimą, taip pat pasiūlė inicijuoti sudarymą tarpinstitucinės darbo grupės Kaziuko mugės koncepcijos parengimui.

NUTARTA. Atlikti šių metų Kaziuko mugės stebėseną.

5. SVARSTYTA. Institucijų ir organizacijų, deleguojančių atstovus į naujos kadencijos EKG T regionines tarybas, sąrašų tvirtinimas.

D. Urbanavičienė pristatė EKG T regioninių tarybų siūlomus sąrašus Institucijų ir organizacijų, deleguojančių atstovus į naujos kadencijos EKG T regionines tarybas.

NUTARTA. Patvirtinti institucijų ir organizacijų, deleguojančių atstovus į regionines etninės kultūros globos tarybas, sąrašus.

6. SVARSTYTA. Tarybos organizuojamo renginio „A.R. Niemio 150-mečio minėjimas ir St. Skrodenio monografijos „Profesorius A.R. Niemi ir Lietuva“ pristatymas“ organizavimas 2019-03-06.

D. Urbanavičienė pateikė informaciją dėl planų organizuoti šį renginį.

NUTARTA. Pritarti renginio „A.R. Niemio 150-mečio minėjimas ir St. Skrodenio monografijos „Profesorius A.R. Niemi ir Lietuva“ pristatymas“ organizavimui.

7. SVARSTYTA. Etninės kultūros tęstinumo ir kaitos tyrimų programos 2019 metų konkurso pratęsimas.

A. Žernienė pristatė pateiktas paraiškas. Dėl mažo pateiktų paraiškų skaičiaus pasiūlė pratęsti konkursą.

NUTARTA. Pritarti Etninės kultūros tęstinumo ir kaitos tyrimų programos 2019 metų konkurso pratęsimui iki vasario 23 d.

8. SVARSTYTA. Lietuvos mokinių etninės kultūros olimpiados respublikinis turas.

D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį, kad Lietuvos moksleivių neformaliojo švietimo centro siūloma Olimpiados data (kovo 16 d.) dubliuojasi su „Tramtatulio“ renginiu Aukštaitijoje. Ji pasiūlė Olimpiados respublikinį etapą nukelti į kovo 30 d.

NUTARTA. Pritarti Lietuvos mokinių etninės kultūros olimpiados respublikinio etapo surengimui 2019 m. kovo 30 d.

Posėdžio pirmininkė

Dalia Urbanavičienė

Posėdžio sekretorė

Audronė Daraškevičienė